

Sebastian Olden-Jørgensen (red.)

Sankt Ansgar – Nordens apostel. I anledning af Ansgar-jubilæet 2026.
København: Katolsk Forlag 2026. 150 kr.

”Alle elsker Ansgar!” Sådan lyder titlen på et af bidragene til bogen om Ansgar, som historikeren Sebastian Olden-Jørgensen har redigeret og selv bidraget til med mange kapitler. Overskriften er da netop fra et af de af redaktøren forfattede kapitler. Og det rummer sådan set meget godt bogens ærinde. Det er måske ikke hver en borger i dette land, der elsker Ansgar, men missionæren fra den tidlige middelalder er i hvert fald en kirkehistorisk figur, som allerede i sin samtid blev et erindringssted, og siden har været det. I Danmark er det ikke mindst Grundtvig, der i 1800-tallet bidrog til en erindringskonstruktion, der gør Ansgar til en dansk-nordisk figur, der har blivende betydning, og som historiebrugere omkostningsfrit kan fortolke i retning af, hvad de ønsker. Det vil vi utvivlsomt også se i dette års fejring af 1200-året for Ansgars mission.

Den første konstruktion af erindringsstedet Ansgar var kirkelig: Pave Nikolaus I helgenkårede Ansgar kort efter dennes død i 865, og Ansgars elev og efterfølger på ærkebispesædet i Hamborg-Bremen, Rimbert, skrev i 870’erne hagiografien *Vita Anskarii*, der opfordrede unge mænd til at følge i Ansgars fodspor og blive missionærer – og være villige til at få den martyrkrone for det, som Ansgar aldrig selv fik. I den romersk-katolske kirke fejres hans helgendag på dødsdagen d. 3. februar, en praksis, som nogle protestantiske kirker har indoptaget. Majoritetsreligionen har i de danske riger siden 1500-tallet været den lutherske kristendom, og her er Ansgar blevet tilskrevet andre roller. Et erindringssted, ja, men ikke en helgen.

Sankt Ansgar springer på sin vis over den protestantiske mellemregning og orienterer sig mod 865. I den romerske kirke er Ansgar også i dag en helgen. Det udgangspunkt giver udgivelsen sit eget præg, der er både lærd og fromt. På den ene side behandler bogen den historiske person Ansgar og den middelalderlige verden, der var hans, samt de forskellige brug, Ansgarfiguren har været gjort til genstand for siden. Her er det primært Sebastian Olden-Jørgensen, der

fører pennen, men også Andreas Rude medvirker med et bidrag om missionærens ikonografi i og omkring den katolske domkirke i Bredgade i København. Bogen indeholder også redaktørens nyoversættelse af udvalgte dele af *Vita Anskarii*. Læsere, der gerne vil undgå latinen, har indtil nu været henvist til P.A. Fenger og Hans Olriks oversættelse fra 1800-tallets slutning, som senest udkom ved jubilæet i 1926. Olden-Jørgensens oversættelse er på et forståeligt dansk, og så er den i modsætning til Fenger og Olrik baseret på de ældste tekstvidner til Rimberts hagiografi.

Ansgar er dog ikke bare Ansgar og ikke død fortid, men Sankt Ansgar og levende nutid – en helgen, altså et centralt element i katolsk kirkelig praksis, lære og fromhed. Bogen bidrager dermed også til den fortsatte pleje af erindringsstedet Ansgar. Det gælder bl.a. bidraget af benediktinermunken Michael Jensen fra klosteret i Clervaux i Luxembourg (der siden 1910 udøvede religiøs lobbyisme for at føre de nordiske kirker tilbage til den romerske kirke) og af benediktinerinden Søster Maria fra Sankt Lioba Kloster på Frederiksberg. Førstnævnte behandler den benediktinske spiritualitet hos Ansgar, der er en fortsat impuls og inspiration for kristne, mens sidstnævnte behandler den katolske tidebøn, som udgør et ”fællesskab af alle de troende, der forener sig i bøn over hele verden” (s. 67).

Bogen viderefører det projekt, katolikkerne i Danmark har været i gang med siden religionsfriheden i 1849: Nemlig at vise, at der ikke er en modsætning mellem det katolske og det danske – og for den sags skyld det tyske og det danske. Ansgar rimer ikke kun på verdenskirke, kanonisk ret, pave og Osnabrück. Ansgar rimer også på Dannebrog, Grundtvig, Folketingets kirkeudvalg og frimenighedskirken i Øster Jølby. Derfor skal bogen balancere begge hensyn. Det er i den sammenhæng en styrke, at bogen også omtaler nordeuropæiske ortodokse kristnes interesse for Ansgar, f.eks. med ikoner af ham i Aleksander Nevskij Kirke i Bredgade og Gudsmøders Beskyttelses Menighed på Østerbro. Ansgar er med andre ord en identitetspolitisk markør, som ingen har en mere eksklusiv adkomst til at betjene sig af end andre.

Bogen er mest interessant, når den selv påpeger og fremviser eksempler på denne dobbelte hensyntagen, som især er tydelig i kunsten og den materielle kultur. Men de nævnte eksempler fra katolsk

fromhedsliv viser bare, at nok elsker den grundtvigske folkekirke Ansgar, men han er ikke blevet knuselsket – for der er stadig masser at pietet at hente i ham for den som tror.

Mattias Sommer Bostrup